

Mateusz Titės Meyer
mateusz.meyer@ceo.org.pl
m.meyer@kaszebsko.com
koordynator CRS1, animator kultury kaszubskiej

Scenariusz lekcji zajęć języka kaszubskiego w klasie VI

Temat: "Kôrta Kraju Kaszëbów – Mapa Kaszub" – określamy geograficzne położenie Kaszub.

1. **Uzasadnienie celowości realizacji tematu:** umiejętność umiejscowienia na mapach świata regionu i miejscowości, z których pochodzimy, przydaje się nie tylko w procesie edukacji: wzbudza większe zainteresowanie na lekcjach geografii, czy historii, ale także w życiu codziennym. Wyjaśnienie położenia Kaszub znajomym, czy turystom z zagranicy może być doskonałą podstawą do dłuższej rozmowy na temat kaszubskiej kultury i historii.

2. **Powiązanie z wcześniejszą wiedzą, doświadczeniami i/lub umiejętnościami uczniów oraz zagadnieniami poruszonymi na innych przedmiotach/zajęciach:**

- uczniowie znają granice Kaszub z lekcji przyrody/geografii,
- odniesienia do opisów przyrodniczo-geograficznych Kaszub w przerabianych tekstach literackich, utworach muzycznych, czy informacjach dostępnych w internecie,
- uczniowie znają i stosują podstawowe zasady poprawności tekstów pisanych

3. **Cele zajęć. Uczeń:**

- zna i poprawnie opisuje granice Kaszub,
- używa kierunków geograficznych: Norda, Półnié, Zapôd, Pòrénk w poprawnych formach,
- poprawnie czyta fragmenty tekstów i tłumaczy je na język polski,
- poprawnie uzupełnia tekst słyszanej piosenki, potrafi przetłumaczyć na język polski poszczególne słowa i sformułowania,
- ocenia swoje umiejętności w zakresie opisywania granic Kaszub,
- jest skoncentrowany na wykonywaniu zadań i zaangażowany w pracę na lekcji.

4. **Cel lekcji w języku zrozumiałym dla ucznia:** dzysô na ùczbie, prôcëjąc w grëpie Të rzeczesz skądka Të jes ë dze leżą Kaszëbë? // na dzisiejszej lekcji, pracując w grupie opowiesz skąd pochodzisz i gdzie leżą Kaszuby?

5. Kryteria osiągania celów/wymagania

Lp.	Elementy pracy podlegające ocenie	Punktacja	Uzyskane punkty
1.	Granice Kaszub są wyznaczone poprawnie.	0-1	
2.	Używanie kierunków geograficznych w poprawnych formach.	0-1	
3.	Poprawne czytanie i tłumaczenie tekstu.	0-1	
4.	Poprawne uzupełnianie i tłumaczenie tekstu.	0-1	
5.	Zaangażowanie w pracę w grupie.	0-1	
	Razem	5 punktów punktów

6. Propozycja pytania kluczowego: Dlôcze më mómë wiedzec, dze je Kaszëbskô?
Do czego jest nam przydatna informacja o tym, gdzie są Kaszuby?

7. Formy pracy: zbiorowa, indywidualna, w grupie

8. Metody pracy: pogadanka, słuchanie ze zrozumieniem, tłumaczenie, ewaluacyjna technika „świateł”, wykorzystanie patyczków przy podziale tekstu oraz karty samooceny ucznia.

9. Środki dydaktyczne: prezentacja, piosenka, ćwiczenie interaktywne, karty pracy dla uczniów z zestawem kryteriów oceniania, lista kaszubskojęzycznych nazw miejscowości.

10. Bibliografia:

- Mordawski J.: Geografia Kaszub / Geògrafia Kaszëb, Wydawnictwo ZKP w Gdańsku
- Majkowski A.: Żëcé i przigòdë Remùsa, Kaszëbsczë Zwiercadło, Wydawnictwa
- Majkowski A., Karnowski J., Heyke L.: Poezja Młodokaszubów, w opracowaniu Makurat H., Instytut Kaszubski w Gdańsku
- Ruszkowski P., Znôsz Të Ten Krôj w: Kamiszczë, płyta CD, Wydawcy: Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie, Paweł Ruszkowski PROMUZZ.
- Bréza E., Wòszòk-Slëwa R.; Drzëzdżón R.: Biuletin Radzëznë Kaszëbszégò Jãzëka 2010, Wydawnictwo ZKP w Gdańsku
- Chludziński A.: Pòlskò-kaszëbsczë Słowòrz miestnëch ë fizjografnëch Miòn, Wydawnictwo Region
- <http://kaszebsko.com/mapa-kaszub>
- https://repozytorium.amu.edu.pl/bitstream/10593/13819/1/Wedrujace_Kaszuby__Ujecie_antropologiczne.pdf - str. 204

Mateusz Titës Meyer
mateusz.meyer@ceo.org.pl
m.meyer@kaszebsko.com
koordynator CRS1, animator kultury kaszubskiej

11. Przebieg lekcji:

- 11.1. powitanie uczniów oraz gości, podział klasy na cztery 4-5 osobowe grupy;
- 11.2. sprawdzenie listy obecności, zapisanie/wyświetlenie tematu;
- 11.3. przedstawienie celu dla ucznia, zbadanie zrozumienia celu przez uczniów;
- 11.4. odtworzenie piosenki P. Ruszkowskiego „Znôsz Të Ten Krôj”, rozdanie Mat. 1. z tekstem wiersza J. Karnowskiego „Znôsz të ten krôj” do uzupełnienia;
- 11.5. zadanie pytania kluczowego: Dlôcze më mómë wiedzec, dze je Kaszëbskô? / Do czego jest nam przydatna informacja o tym, gdzie są Kaszuby?, swobodne wypowiedzi uczniów;
- 11.6. ponowne odtworzenie piosenki – uczniowie uzupełniają tekst o brakujące słowa (praca indywidualna);
- 11.7. zbiorowe sprawdzanie zadania, wspólne tłumaczenie wpisywanych słów;
- 11.8. głośne tłumaczenie wiersza z podziałem po dwa wersy (lub innym) – losowanie patyczkami, ocena zrozumienia tekstu światłami;
- 11.9. rozdanie Mat. 2. z „różą wiatrów” oraz z fragmentem powieści „Żęcë i przigòdë Remùsa” A. Majkowskiego;
- 11.10. wprowadzenie/przypomnienie pojęć: Norda, Pòłnié, Zapòd, Pòrénk, uzupełnienie przez uczniów „róży wiatrów”;
- 11.11. czytanie przez uczniów fragmentów tekstu z Mat. 2. na głos i tłumaczenie – podział na zdania (lub inny) poprzez patyczki;
- 11.12. prezentacja historycznej mapy Kaszub – str. 204 z „Wędrujące Kaszuby. Ujęcie antropologiczne”, określenie przez uczniów na podstawie mapy oraz opisu z Mat. 2. dawnych granic Kaszub-Pomorza;
- 11.13. prezentacja współczesnej mapy Kaszub (<http://kaszebsko.com/mapa-kaszub>), określenie przez uczniów różnic i podanie przyczyn zmniejszenia obszaru Kaszub;
- 11.14. praca w grupach – przygotowanie krótkiego opisu granic Kaszub, przedstawienie przez grupy opisów, zapisanie przez uczniów współczesnych i historycznych granic Kaszub z uwzględnieniem położenia na północy Polski i w centralnej Europie;
- 11.15. podsumowanie lekcji – karta samooceny ucznia oraz informacja zwrotna dla nauczyciela: zrozumienia przekazanych dziś treści i jakości dzisiejszych zadań (światła).

Mateusz Tités Meyer
mateusz.meyer@ceo.org.pl
m.meyer@kaszebsko.com
koordynator CRS1, animator kultury kaszubskiej

Mat. 1.

„Znôsz të ten krôj”, Jón Kôrnowski

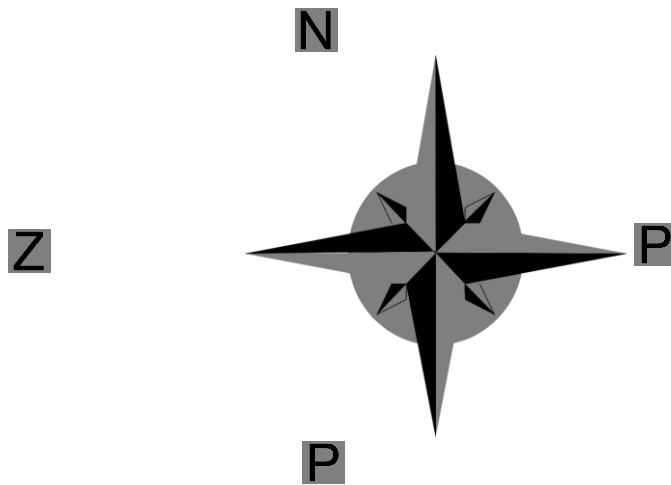
Znôsz të ten krôj,
Gdze szëmi w bôrze,
Gdze gòrô blôsk
Dërch na sosnowi,
Gdze piôch
Të naszé stroją wrzosë,
Gdze pòla
Wstec łaknie deszczu, rosë?
(...)

Znôsz të ten brzég,
Gdze mgłë i szëmów kłãbë,
Gdze mòrza
Chce pòdrzéc żôglów,
Gdze òjc i syn
Wstec smiercą nagłą,
I òb noc straszki
Tam chòdzy z twarzą

Znôsz të ten krôj?
Ach, z tobą, mòja miłô,
I tu bë zakwitł rôj,
Bë mòje doma bëło!

(„Gryf”, 1911)

Mat. 2.

„Żécé i przigòdë Remùsa”, Aleksander Majkòwsczi

„Tej pòdniósł ze stołu zwiniaté w długą rurã płótno, a czej je rozwinął, ùdrzòł jem je pòrësowóné kropkama dużima i mòłima plachcama różny kròsë i dłudżima żnijowatima drogama. Òn wzał, zawiesył płótno na scanie i sã zapitòł:

- A wiész të, co to je?

Ale jò so przëbòcił, żem ù ksądza na nòuce widzòł taczé rësënczi, czej òn mie gwòli mòji skażony gòdczi ùcił òsobno w swòji jizbie. Tedëm òdrzekł:

- To je gwësno wizerënk jaczégo kraju.
- To je wizerënk naszi òjczëznë! - rzekł pón Józef.

Pòtìm kòzòł mie blëzi przëstâpic i jął wëkładac:

- Te dwie krąconé czòrné drodżi, co jidą z pòłniò kù nordzë, to dwie wiòldzé rzëczy: na wschòdze słuńca Wisła, na zòchòdze Òdra. Tam, gdzie Wisła biezi w mòrże, mòsz Gduńsk, tam gdzie Òdra, mòsz Szczecëno. Zdrzë, jak liniò mòrzò pòdbiégo tãpim klinã do ùscò Òdrë i bòczë, że przëszëdzë rzékã tã na lewi brzëg, wiedno jesz stojisz na dówny zemi kaszëbsczi. Bò òna sã cygnie pò górach do miasta Roztoka, niedalek mòrzò. Òd pòłniò sznur Wartë i Notecë, grançe naszi zemi kaszëbsczi. Na pòłnié zemia sã z nią łączy pòlskò, z chtërną wòłą ksążãt najich i nòrodu jedną twòrzëlë jesmë Rzeczpòspòlitã.

Jò ze zdzëwieniem patrzòł i slëchòł, bòm sobie nigdë nie ùwòzòł, żebë kròj Kaszëbów bël jaż taczi dużi. A òn mówil dali:

- Taczi dużi bël nasz kròj i wiele w nim żëło lëdu i panów i ksążãta włòsny nima rządżëlë. A bëlë Kaszëbi bògati na ładze i òkrãtama włòsnyma jezdżëlë pò mòrzu, i wòjsk żelòznëch wiedlë rejimëntë, i mielë wòlã. Bùdowelë wse i miasta. Cëzëch przëjimelë gòscynnice a nieprzëjòceli ùmielë pòbic i wënëkac z kraju. Tak më wëzdrzelë dówni, szescset lat nazòd. A dzys co mòmë?

I przëkrił dwùma rãkama płachc na wizerënkù i rzekł:

- Tëlë nóm òstało z dówny chwałë.”

Mateusz Titus Meyer
 mateusz.meyer@ceo.org.pl
 m.meyer@kaszebsko.com
 koordynator CRS1, animator kultury kaszubskiej

KÔRTA KRAJU KASZËBÓW

KÔRTA SAMÒCENË ÛCZNIÔKA/ÛCZNIÔCZCZI

Lp.	Rozmiejã, znajã, wiém...	Bëlno	Strzédno	Slabò
1	Znajã historicznë ë dzysdniowé grënce Kaszëbsczi ë rozmiejã je òpisac			
2	Wiém dlôcze grëncë Kaszëbsczi sã zmieniałë òd X do XXI stalata.			
3	Rozmiejã wëfùlowac tekst kaszëbsczi spiéwë, jaczi slëchóm			
4	Rozmiejã dolmaczëc na pòlsczi jãzëk tekstë napisóné pò kaszëbskù			